

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 8. marca 1939

Cena posamezni številki din 150

Kaj je s konjunkturo v Sloveniji

Tudi pri sedanjih proračunskih debatah v skupščini se je pripetilo, da so poslanci iz vzhodnih krajev z začudenjem in z nejevoljo sprejeli govore slovenskih poslancev, ko so ti opozarjali na potrebe in govorili o zapostavljanju Slovenije. Zopet se je pokazala ona stara je. Resnica, da nekateri kar nočejo razumeti, da ima tudi Slovenija potrebe, da je treba tudi njej pomagati. Premnogi v vzhodnih in južnih krajih še danes mislijo, da ima Slovenija vsega v izobilju in da je zato njena dolžnost samo to, da bi neprestano samo prispevala za celoto, sama pa od celote nič ne dobila.

To fikcijo bogate Slovenije bi zlasti nekateri radi vzdržali na vsak način in med temi zavzema posebno odlično mesto »Narodno blagostanje«, ki svoje protislovensko stališče utemeljuje zlasti s podatki o zavarovanju delavstva. Kakor hitro izkaže ljubljanski OUZD le pet zavarovancev več, že piše »N. B.« o sijajni konjunkturi v Sloveniji. Ne samo mi, temveč tudi drugi slovenski listi so zaradi tega »N. B.« že ponovno krepko zavrnilo, toda kljub temu nadaljuje »N. B.« s svojimi bajkami. Svoj namen, da se zahteve Slovenije manj upoštevajo, s tem vse-kakor doseže.

Zato je treba proti tej bajki o bogati Sloveniji dosledno nastopati in zato tudi vedno javno potati in zato tudi vedno javno potati in navljati številke, ki dokazujejo, v kakem težavnem položaju je SUZORA. Ze številke OUZD in SUZORA, na katere se sklicuje »N. B.«, dokazujejo, da je Slovenija v izredno težavnem gospodarskem stanju. Tako je imela Slovenija l. 1930. 97.688 zavarovancev, dnevna zavarovana mezda teh pa je znašala 26,45 din; l. 1938. je bilo v Sloveniji 98.768 zavarovancev, njih dnevna zavarovana mezda pa je znašala le 24,77 din. To se pravi, znašala le 24,77 din. To se pravi, da je kljub višjemu številu zavarovancev padel njih zaslužek za 41,2 milijona din.

V ostalih pokrajinah države pa je bilo l. 1930. 533.493 zavarovancev, l. 1938. pa 619.424 zavarovancev. Število zavarovancev se je v drugih pokrajinah zvišalo za 15,4 odstotka, v Sloveniji pa za en celi odstotek. Pri tem pa se je v drugih pokrajinah tudi zvišala povprečna dnevna zavarovana mezda.

To se pravi, da se je v drugih pokrajinah povečalo število zavarovancev vsako leto za približno 10.000 zavarovancev, v Sloveniji pa za 135, t. j. za približno pol drugi odstotek poviška v drugih pokrajinah. Da bi se zaposlitev v Sloveniji povečala v isti meri kot v ostalih delih države, bi moral znašati v Sloveniji povišek po številu prebivalcev vsaj osemkrat toliko, po številu zavarovancev pa v 8 letih 15.030 oseb. Znaša pa le malo nad en odstotek ali 1080 oseb.

Zaslužek delavstva v Sloveniji je torej padel v zadnjih osmih letih absolutno in relativno. Pri tem pa je morala Slovenija plačevati vedno več za žito in moko iz žitornih krajev. Po zaslugi Prizada mora Slovenija plačevati zamoko iz žitornih krajev ceno visoko nad svetovno pariteto. Zaslužek manjši, življenjski stroški pa večji, kje more pri takšnem nasprotju nastati blagostanje? Dodajmo pa še

k temu davčno preobremenjenost Slovenije, ki plačuje milijone in milijone vsako leto samo pri »banovinskih« trošarinah za druge banovine in ki mora plačati do 155 odstotkov občinskih doklad in več, dočim jih plačuje Beograd le 20 odstotkov, pa je jasna vsa mizerija, v kateri živi Slovenija.

Ni pa s tem niti zdaleka izčrpana slika o zapostavljanju Slovenije. Drž. dotacij dravska banovina sploh ne pozna, osebja v železniški in poštni stroki je v Sloveniji premalo in tudi glede javnih del na račun države se Slovenija kljub vsem slavospevom ne more postaviti. Pri takšnem stanju

nju pač ni čuda, če v Sloveniji ni sledu o kakšni konjunkturi, temveč se nasprotno množe znaki bližnje in zelo težke depresije. Najvidnejši znaki tega so vedno pogostnejši primeri selitve industrij na jug in vzhod države.

Silno kratkovidna je politika, ki dopušča, da v tako silni meri pada gospodarska sila Slovenije. Kajti Slovenija je dajala doslej še vedno državi mnogo večje dohodke, kakor pa bi jih morala z ozirom na število svojega prebivalstva. Skozi leta in leta je bila Slovenija za državo relativno daleč najboljši davkoplačevalec. Če pa se dopušča, da gospodarska

sila Slovenije stalno pada, potem mora začeti padati tudi davčna moč Slovenije. Kje bo dobila državna blagajna nadomestilo za manjše dohodke iz Slovenije?

Ze zaradi svojih lastnih interesov bi morala država posvečati več pozornosti potrebam Slovenije. Kajti z dvigom gospodarske sile bo dvignila tudi davčno silo Slovenije, s tem pa tudi svoje lastne dohodke. Ali se pa tam doli v centrali res ne morejo dokopati do tega spoznanja, da bi že enkrat začeli pravo gospodarsko politiko, ki bi dvigala vse pokrajine, da bi potem mogla iz teh pokrajin dobiti kaj več?

kor pa oni naši premnogi tovariši v manjših krajih, ki so od jutra do večera zaposleni s svojimi poslovnimi skrbmi in kalkulacijami. Zato neprestano ponavljamo bojno geslo trgovcem, da združijo svoje sile v trgovskih združenjih, dokler ne bo prepoznal Stari Katon je neprestano ponavljal: Ceterum censeo Carthaginem esse delendam, t. j. na koncu znova ponavljam, da je treba Kartagino razdejati! In v resnici, ko se je pojavil Hanibal s kartaginsko vojsko pred rimskim obzidjem, so spoznali Rimljani, da je imel stari Katon prav in niso mirovali, dokler niso Kartagine razdejali.

Trgovci so v podobni situaciji, silno težavni in mučni in samo od njih zavisi, če bodo oni Rim, ki je na vse zadnje zmagal ali pa bodo Kartagina, ki je bila uničena. Če bodo še nadalje indiferentni in če se ne bodo branili s istimi sredstvi proti močnemu nasprotniku, potem je svobodnemu trgovskemu stanu odzvonilo. To mu vsak dan pravi na tisoče kmetovalec. To združništvo je začelo posegati v domeno nadrobne trgovine, zlasti one na vasi ter zato na vseh straneh nastajajo male nabavljajno-potrošniške zadruge, ki kljub vsem zakonskim prepovedim kupujejo z vsem in z vsakim brez ozira na to, če imajo za to trgovino pravico ali ne in prav tako brez ozira na to, če prodajajo združniku ali ne. Pri raznih prilikah vidimo, kako ravno to nabavljajno-potrošniško združništvo napada trgovce.

Eden takšnih najbolj grdih primerov se je zgodil v Cazmi, kjer je tamkajšnja kmetijska zadruga naravnost z ogabnimi besedami v neki okrožnici napadla trgovce. To ni osamljen pojav, ko tudi ne, da delajo te zadruge, kar hočejo. Dobile so takšno premoč, da bi potrebovale upravne oblasti velik policijski aparat, če bi hotele to poseganje zadrug v svobodno trgovino preprečiti. Ker pa to ni oportuno, oblasti mirno gledajo, da se situacija razvija sama po sebi, pa naj se razvija kakor koli.

Mi že zdavno opozarjamo naše trgovce na te pojave in neprestano trobimo kakor se pravi, na **uzbuno**. To je, da bi se naši trgovci predramili iz svojega mrtvila ter da bi resno začeli delati za svojo obrambo, dokler ne bo prepoznano. Dogodki se razvijajo danes na vseh straneh z velikansko hitrostjo in to, kar je še včeraj izgledalo ko nemogoče, je danes že dejanska činjenica.

Toda naši trgovci morejo pred zadnjim potopom še skočiti v Noetovo barko in se rešiti. Ta

S tem je obnovljeno stanje, kakršno je bilo pred novim letom 1939. Bati se je zato, da bo v decembru 1939. zopet nastala ista negotovost ko lani.

Zato znova predlagamo, da se že enkrat napravi celo delo in izda uredba o prepovedi veleblagovnic, kakor so jo predlagale naše zbornice, ki so pač za takšna vprašanja najbolj kompetentne. Ta načrt uredbe je v resnici jasen in edino ta načrt popolnoma zadovoljuje trgovstvo. S sprejetjem tega načrta uredbe pa bi bili rešeni tudi te nerodnosti, da vsako leto doživljamo nove boje in nova razburjenja zaradi veleblagovnic. Ali je to res treba?

Zato ponavljamo: napravi naj se že enkrat celo delo in zakoniti uredba, kakor so jo predlagale naše zbornice!

Romunski patriarh umrl

Patriarh romunske pravoslavne cerkve Miron Cristea, ki se je šel zdraviti v Cannes, je tam umrl. Patriarh je bil rojen l. 1868. na Sedmograškem, postal l. 1909. škof ter l. 1918. v Albi Juliji prečital listo o priključitvi Sedmograške k Romuniji. Za patriarha je bil izvoljen l. 1925. L. 1938. je postal ministrski predsednik. Užival je v vsej Romuniji največje spoštovanje.

Novi časi zahtevajo nov način poslovanja

Trgovci, mislite na samopomoč!

V zadnjem »Trgovačkem vjesniku« je objavil predsednik Zveze trgovskih združenj savske banovine Ivan A. Prpič članek o potrebi ustanavljanja trgovskih zadrug. Ker je njegova vsebina zelo aktualna in ker se je važnost trgovskih zadrug poudarila že na ljubljanskem trgovskem kongresu, objavljamo članek g. Prpiča v celoti.

Ce popolnoma nepristransko opazujemo vse, kar se okoli nas dogaja, t. j. v naši državi, okoli nje, na evropskem kontinentu ter na vseh drugih kontinentih, potem vidimo, da je bila svetovna vojna začetek nove dobe v ljudski družbi. Kakšna bo ta doba, to ne more nihče prerokovati, da pa se lomi na vseh straneh stara, o tem ni nikakega dvoma. O tem so si na jasnem državniki in nacionalni ekonomski ter filozofi, ki proučujejo ljudsko družbo kot eno organsko celoto. Vidimo tudi, da se izgublja stara mentaliteta v presojanju vseh družbenih pojavov in funkcij ter da se pred našimi očmi poraja nekaj, kar opazujemo z začudenjem. To izginevanje starega povzroča katastrofo za katastrofo, ker so to udarci družabnega potresa, ki ima sedaj na tej sedaj na drugi strani močnejši učinek, vedno pa to posledico, da se svet vedno bolj starega otrasa in od starega oddaljuje, kar se je nakopičilo ne v stoletjih, temveč v tisočletjih.

Ce imamo to pred očmi, potem nam bodo razni pojavi v sedanosti bolj jasni in nas ne bodo v tej meri presenečali dogodki, ki se bodo neizogibno dogajali.

Sestavni del družbe, prav za prav eden njenih najvažnejših življenjskih živcev, je **trgovina**. Ce smo torej konstatirali, da se naravnost pred našimi očmi vsa družba spreminja — in sicer ne od danes, ker segajo prvi začetki zelo daleč ter je sedanja faza samo likvidacija — **potem vsekakor ne more ostati nedotaknjena trgovina**. Tudi ona mora brezpogojno kreniti na nova pota ter se prilagoditi zahtevam ljudske družbe.

To so bile glavne misli — voditeljice, zlasti ko sem prečital v »Trg. vjesniku« zelo lep in poučen članek »Vzemimo svinčnik v roke in računajmo!« V tem članku je pravilno povedano, kaj pomeni **trgovsko združništvo v materialnem pogledu** za naš trgovski stan. To je samo ena, in to materialna stran, je pa še druga in mnogo bolj važna, ta namreč,

da bo rešila individualno trgovino pred novimi življenjskimi pogoji, če neče popolnoma propasti.

Individualna svobodna trgovina, kakor je bila v predvojnih časih, bodisi da je bila uvozna ali izvozna, je dobila za časa vojne veliko ovir, ki so se v prvih po-vojnih letih sicer nekoliko zmanjšale, danes pa zopet postajajo vedno večje. Trgovinske bilance med državami se ne izenačujejo popolnoma na podlagi deviz, temveč z močnejšim ali slabejšim uvozom ali izvozom, da bi bile obostranki enaki v zamenjavi blaga.

V notranji trgovini pa vidimo, da zavzemajo karteli, koncerni in javni trusti monopolni položaj, ki ga vsak dan vedno bolj izpopolnjujejo v smeri vedno večjega diriganja gospodarstva, proizvodnje in trgovine, kakor to dela na drugi strani tudi država v svoji zunanji trgovinski politiki. Na ta način je **individualna trgovina vedno bolj ovirana** ter dobiva položaj posrednika brez posebnega vpliva. Da bi se tega posrednika osvobodili, se forsira ne samo pri nas, temveč tudi v drugih državah, **zadružni sistem** tudi v trgovini in proizvodnji, če celo država sama ni prevzela vloge proizvajalca. Pod raznimi imeni se vse to dogaja danes pred našimi očmi.

Sedaj nastaja za našo trgovino naslednje vprašanje: **ali se bo znala prilagoditi novim zahtevam ali pa bo balast za proizvodnike in potrošnike**, ki bodo morali sebi nujno poiskati drugo obliko za posredovanje pri zamenjavi blaga. Da je res tako, nam jasno pričinja činjenica, da se je pri nas za združništvo silno razširilo, da razpolaga že z milijardami denarja, da je eliminiralo svobodno trgo-

rešitev pa more biti samo v trgovskem nabavljajnem združništvu

Mi zagrebški trgovci imamo za svoje špecerijske predmete svojo »Trgovsko zadrugo«, samo treba je to zadrugo tako izpopolniti, da ne bo v Zagrebu niti enega trgovca špecerista, ki ne bi bil član te zadruge. V vseh okrajih se morajo ustanoviti trgovske zadruge ter nato medsebojno zvezati v zveze trgovskih zadrug. Na ta način bodo trgovci takrat, kadar pride čas, in ta pride neizogibno, ko bo združništvo preplavilo vso državo ter ko bo temeljni kamen vse njene gospodarske

delavnosti — kar se tudi že pripravlja — tedaj že v sklopu združništva ter bodo tako mogli rešiti svojo glavo. Ta, ki bo izven tega kroga, bo zaslužno doživel svojo usodo, to je tisto, ki mu jo pripravljajo združništvo, da ga bo napravilo za svojega sužnja in slugo, ker bo popolnoma uničen.

Naj pa zaradi tega gg. trgovci ne mislijo, da mi na vrhu stanovskih organizacij sodimo preveč pesimistično. Mi moremo bolj mirno presojati tok dogodkov ka-

Nova številka »Trgovskega tovariša«

Z novo številko je začel »Trg. tovariš« svoj 36. letnik. Urednik Josip Kavčič je poskrbel, da se začnejo novi letnik s prav izbrano vsebino.

Uvodni članek razpravlja o zelo aktualnem problemu »Človek in stroj ter tehnika in etika«. — Sledi članek o gospodarstvu slovenskih občin, ki ga je napisal naš priznani gospodarski publicist g. D. P. Dobro bi bilo da bi si članek prečitali vsi, ki imajo vpliv na občinske finance. Članek na podlagi številke dokazuje, da so proračuni naših občin previsoki in da je zlasti industrija preveč obremenjena. Vedno večja je nujnost, da se naše občinske finance že enkrat uredi. — Zelo izčrpen in informativen je naslednji članek o Kemalovi Turčiji. — Kako se ustvarja glavnicca je naslov članka, ki ga je napisal g. Zelenik. V svojem članku podčrtuje, da se glavnicca ustvarja samo s proizvajajočim delom. Zlasti pri naših občinah se ta resnica zelo pozablja. — Tudi članek o naših drž. financah je zelo pregleden in tudi primerno kritičen. — Koristne nasvete, kako izkoristiti razne jubileje, poroke in podobne dogodke, daje v naslednjem članku g. Ivan Vodušek. — Slede še članki: o svetovnih blagovnih trgih, o svetovni trgovini v l. 1936—1938, o mednarodnih blagovnih borzah, o našem gospodarstvu v začetku l. 1939. Zelo aktualen je tudi članek o Henryju Deterdingu, pred kratkim umrlem petrolejskem kralju. Sledi še rubrika o slovenski gospodarski književnosti, nakar zaključuje številko bogat listek.

Znova priporočamo vsem trgovcem in pomočnikom, da se naroče na »Trg. tovariš«. Saj velja celoletna naročnina le 36.—din.

Združenje železninarske in tehnične stroke v Beogradu

Je imelo svoj letni občni zbor. Poročilo uprave navaja, da se je število novih članov povečano za 60 na 293. Protokoliranih tvrdk je 235, v katerih je bilo zaposlenih 268 pomočnikov in 102 vajenca. Poročilo pravi nadalje, da so bili posli v železninarski stroki zelo slabi, kar je imelo svoj vzrok največ v poslabšani mednarodni situaciji. Cene železa so bile nekoliko bolj stabilne ko druga leta, razen za žico, pločevino in vijake. Tu dikti. ajo cene karteli, kar jim je sicer v korist, za to pa v tem večjo škodo železninarjev. Režijski stroški znajo za posamezne predmete 10 do 20%. Nekateri posamezniki so zaočoljni, pa tega nočejo razumeti in olajajo dostikrat z bruto zaslužkom 10 do 20%, da ne krijejo niti lastnih izdatkov.

Nato je bil sprejet novi proračun. Ostro pa so kritizirali člani slabo udeležbo in premajhno zanimanje posameznikov za delo združenja.

Občni zbori

17. redni občni zbor Trg. industrijske družbe Merkur bo v sredo 22. marca ob 12. v pisarni ravnateljstva Hranilnice dravske banovine.

20. redni občni zbor Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani bo v petek, dne 31. marca ob 9. uri v veliki posvetovalnici Ljubljanske kreditne banke. Delnice je treba položiti vsaj šest dni pred občnim zborom pri Ljubljanski kreditni banki.

39. redni občni zbor delničarjev Ljubljanske kreditne banke bo v soboto 1. aprila ob 15. v bančni dvorani. Na dnevnem redu je tudi nadomestna volitev v upravni svet. Delnice je treba položiti osem dni pred občnim zborom.

Naročajte »Trgovski list«!

Bolgarsko-jugoslovansko gospodarsko sodelovanje

Pred sestankom bolgarsko-jugoslovanskega trgovinskega odbora

Zagrebski »Morgenblatt« je objavil naslednji dopis iz Sofije, ki bo gotovo zanimal tudi naše bralce.

V zadnjem času se zopet mnogo čita o nameravanem bolgarsko-jugoslovanskem sodelovanju. Sicer res ne gre več za vprašanje carinske unije, ki je našlo svoje dni toliko pozornosti, temveč se danes misli samo na sodelovanje v onih gospodarskih panogah, ki so za to pripravne. Ze pri površni presoji položaja se je spoznalo, da nimata toliko pomena medsebojni obmejni promet in odprava carinskih mej, kakor pa so važni skupni ukrepi v uvozi in izvozi trgovini, ki ima svojo podlago v večini enaki agrarni strukturi obeh držav in zato tudi enakih trgovinskih interesih.

V ta namen je bil ustanovljen tudi bolgarsko-jugoslovanski trgovinski odbor, ki naj se v tem mesecu sestane v Nišu. Načrt za ustanovitev tega odbora je bil napravljen na trgovskem kongresu v Ljubljani, na katerega so bili povabljeni tudi zastopniki bolgarskega trgovstva. V medsebojnih razgovorih je sama po sebi nastala misel za takšno sodelovanje, saj sta obe državi sosedni, Jugoslavija pa poleg tega važna tudi kot tranzitna država, ki v tem pogledu močno konkurira z Romunijo.

Od bolgarske strani so se najprej izvolili štirje delegati v ta odbor, in sicer predsednik bolgarske Zveze trgovcev (bivši minister Velev), predsednik združenja bolgarskih izvoznikov ter predsednika trgovinskih zbornic v Plovdivu in Rusah. Ker pa je štel jugoslovanski odbor sedem delegatov in ker je bilo zaželjeno, da bi bilo število bolgarskih delegatov isto, sta bila izvoljena v odbor še dva veletrgovca iz Sofije in drugi iz mesta Ruse ter predsednik bolgarske transportne družbe.

Od prvega sestanka se naravno še ne pričakujejo nobeni neposredni praktični uspehi. Gre predvsem za to, da se bolgarski in jugoslovanski gospodarski ljudje spoznajo ter da dobe vpogled v svoje trgovske metode. Končno pa je živa tudi misel skupnega izvoza in uvoza, in to predvsem iz gospodarskega razloga, da bi se dosegle pri izvozu višje, pri uvozu pa nižje cene. Kljub koristnosti te misli pa so menda celo na tem načrtu zainteresirani prepričani, da bodo za praktično uresničenje te misli potrebna še mnoga pravilna dela, ki se dosedaj niti še niso začela. Druga je stvar s transportnimi in tranzitnimi vprašanji, ki se bodo pač predvsem obravnavala. Odbor bo zasedal šest dni ter je v načrtu po sestanku v Nišu še sestanek v Sofiji.

Medtem je »Zavod zadrug Bolgarske in Jugoslavije«, edina organizacija, ki je dosedaj začela uresničevati sodelovanje, že izvršil nekaj praktičnega dela, ki je pred kratkim povzročilo tudi prav bistveno in ne le bežno novost v balkanski trgovini, čeprav se morada skupnemu nakupu nekaterih predmetov kakor petroleja, čaja, bakra, modre galice še ne sme

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemično sušni obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Potjanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

pripisovati prevelikega pomena. Večje možnosti skupnega delovanja pa so v izvozu, kateremu so zadruga že od nekdaj posvečale veliko pažnjo. O skupnem izvozu zaenkrat še ne more biti govora že zato, ker jugoslovanske zadruga še dolgo niso dosegle vloge bolgarskih. Vendar pa je skupen izvoz eden glavnih namenov zavoda.

Na zadnji seji zavoda je bil soglasno sprejet od predsednika bolgarske zveze zadrug predlagani predlog, da se ustanovi bolgarsko-jugoslovanska transportna družba. Oficialno se ustanovi družba sicer šele v marcu, vendar pa so njena pravila že sprejeta, da bi mogla družba spomladi že pričeti s svojim delom. Od bolgarske strani so v družbi zastopane vedno dobro fundirane zadruga ter trgovska družba »Zadruga«. Namen družbe je, da izvažajo izvozne predmete zadruga in je zato delovno polje za to prvo bolgarsko-jugoslovansko transportno družbo izredno ugodno. Letno izvažajo zadruga okoli 20.000 vagonov, in sicer bolgarske okoli 12.000, jugoslovanske pa okoli 8000 vagonov.

Razsodba državnega sveta

Vrednost ambalaže se vnese v osnovo skupnega davka

V konkretnem primeru je izdal drž. svet pod št. 5129/938 naslednjo razsodbo:

»Iz akta tožbe se razvidi, da je interesent dajal v nakupljene vreče moko in nato prodajal moko hkrati z vrečami. Dotični ni prodajal nakupljenih vreč naprej prazne, temveč napolnjene z moko, kar pomeni, da so bile vreče ambalaža za moko.

Po čl. 6. zakona o davku na poslovni promet, ki se mora po § 15. zakona o skupnem davku na poslovni promet v tem primeru upoštevati, ko tudi po čl. 11. uredbi št. 16.100/931 je predpisano, da se postranski stroški ne morejo odbiti od prejete odškodnine, oz. če hkrati odškodnini niso dodani postranski stroški, da se ti morajo dodati, v tem primeru pa se kot postranski stroški smatrajo tudi vreče kot ambalaža za moko. Potem takem se je morala všteti v prejeto odškodnino, ki je veljala kot osnova za skupni davek na poslovni promet v smislu § 8. zakona o skupnem davku na poslovni promet in čl. 11. uredbi št. 16.100/931 za prodano moko v vrečah poleg vrednosti moke tudi vrednost vreč. Iz navedenega sledi, da je upravno sodišče postopalo v nasprotju z zakonom, ko je v toženi razsodbi drugače razsodilo. To pa zato, ker se ta sporna zadeva ne more spraviti pod določilo alinea 2 čl. 8. uredbi št. 16.100/931, kakor je to storilo upravno sodišče, ker ne gre tu za prodajanje naprej kupljenih vreč v nespremenjenem stanju, temveč gre za prodajo moke v vrečah, ki služijo kot ambalaža za moko. Za takšen primer pa velja predpis odst. 1. čl. 11. navedene uredbi, po kateri se mora vrednost vreče kot ambalaža dodati vrednosti moke in na ta način določiti davčno osnova za plačilo skupnega tarifni številki, ki se nanaša na prodano moko v vrečah.

Sklicevanje upravnega sodišča na opombo k tar. št. 150. uredbi O. P. pov. št. 546 je neumestno. To pa zaradi tega, ker je ta pripomba izjema in se mora zato najbolj ozko tolmačiti in uporabiti

samo za ambalažo, ki spada pod navedeno tarifno številko, nikakor pa ne za ambalažo za moko, ki spada pod drugo tarifno številko. Kajti če bi se hotelo, da velja ta opomba za vreče kot ambalaža za moko, bi se to izrečno navedlo v opombi k ustrežajoči tarifni številki, ki se nanaša na moko.

Zato je davčna oblast pravilno postopala, ko je vštela za prodano moko v vrečah kot davčno osnovo za plačilo skupnega davka na poslovni promet poleg prejete kupnine za moko tudi vrednost vreč kot ambalažo ter je zato postopalo upravno sodišče proti zakonu, ko je razveljavilo toženi sklep finančne direkcije.

Italijanska zunanja trgovina v januarju

Glavna značilnost ital. zun. trgovine v januarju je nadaljnje padanje uvoza in izvoza. Uvoz je padel za 37%, izvoz pa le za 13% in se je zato pasivni saldo ital. trgovine zmanjšal za 68%. Ves uvoz je padel (v primeri z januarjem 1938) od 1.080,4 na 688,5, izvoz pa od 611,2 na 531,2 milijona lir. Uvoz iz kolonij je padel od 26 na 16,8, izvoz iz kolonije pa od 216,7 na 153,2 milijona lir.

Politične vesti

Za novega ministrskega predsednika Romunije je bil imenovan Calinescu, dosedanji podpredsednik vlade in dejanski vodja sedanje romunske vladne politike, ki ostane zato tudi popolnoma neizpremenjena.

Poljski zunanji minister Beck je v svoji zdravici na banketu na čast rom. zun. min. Gafenca naglasil, da pripisuje vsa poljska javnost obisku min. Gafenca največji pomen. Pomen zavezništva obeh držav se je vedno jasno izražal v izjavah obeh vlad, da so novi komentariji odveč. Prepričan je, da obema državama ne bo težko razviti miroljubnih odnosov z vsemi sosednimi državami. V gospodarskem pogledu pa bo veljala glavna pažnja obeh držav izpolnitvi prometnih zvez vzdolž evropske poti od Baltijskega do Črnega morja. Sporazum med Poljsko in Romunijo

je za mir nad vse pomemben činitelj in nanj se morejo nasloniti vsi, ki so za mir. V svojem odgovoru na zdravico je naglasil min. Gafencu, da je zavezništvo Poljske in Romunije velika pridobitev za mir in ohranitev evropske civilizacije.

Pri pogajanjih romunskega zun. ministra Gafenca s poljskimi državniki se je zlasti razpravljalo tudi o zgraditvi prekopa iz Baltijskega morja v Črno morje.

V Madridu se je izvršil državni preobrat in ustanovil narodni svet, ki je odstavil vlado min. predsednika Negrina. Narodni svet vodijo polkovnik Casado, podpredsednik parlamenta Basteiro in več soc. demokratičnih poslancev. Komunisti in anarhisti so iz narodnega sveta izključeni. Narodni svet je izdal po radiu oklic, v katerem ostro napada bivšega min. predsednika Negrina, češ da je hotel uničiti vso Španijo in da brezvestno hujska v novo svetovno vojno, sam pa da hoče z nagrabljenimi zakladi pobegniti v tujino. Novi poveljnik gen. Casado je imel po radiu govor, v katerem je dejal, da se bodo borili, dokler ne dosežejo častnega miru. Ali mir Špancem ali borba do zadnjega!

V Cartageni se je uprla posadka ter je nekaj republikanskih bojnih ladij pobegnilo proti Biserti. Vladi zveste čete pa so vstajo udušile ter so bili uporniki premagani. Postopali pa so z njimi zelo milo. Upornikom se je posrečilo le, da so za nekaj časa zavzeli radijsko postajo, v borbi za postajo pa so bili premagani.

Gen. Franco je izdal oklic na republikance, da se vda, ker da je po polomu republikanske vojske v Kataloniji republikanska stvar izgubljena. Nadaljevanje vojne pomeni le nepotrebno prelivanje krvi. Nacionalna Španija da ne bo nikogar preganjala, ki ni zagrešil kakoga zločina. One pa, ki so zločinsko ubijali ljudi, bo brez milosti poklicala na odgovornost.

Komunisti v Madridu so se skušali upreti novi vladi brambnega sveta, a so bili premagani.

Vlado narodne obrambe v Madridu je sestavil general Miaja. Vlada se bo začela pogajati z gen. Francem ter je baje polkovnik Casado že odpotoval v Burgos. Vsem članom Negrinove vlade se je posrečilo, da so zbežali v Francijo.

Na zahtevo praške vlade so se začela v Bratislavi med praško in slovaško vlado pogajanja, da se razčistijo vsa sporna vprašanja in da se zlasti onemogoči neljuba propaganda proti Pragi, ki se je večkrat pojavila. Pogajanja so imela popoln uspeh.

Tudi odnosi med Prago in Karpatsko Ukrajino so sedaj popolnoma razčišteni. General Prhala je prevzel notranje, finančno, pravosodno in prometno ministrstvo ter je dejanski vodja politike ukrajinske vlade. Ministra Revaya je doktor Hacha odstavil in imenoval namesto njega Stefana Uločurka. Predsednik vlade Volosin je prevzel še prosvetno ministrstvo.

Francoski kolonialni minister Mandel je izjavil, da je Francija popolnoma zavarovala svoje čezmorske posesti. Storitveni so vsi potrebni ukrepi, da ne more priti do nikakih iznenadenj. V francoski Indokini so se ustanovile tovarne orožja in municije, da se more kolonija sama braniti. Tudi rekrutiranju vojske iz domačinov se je posvetila potrebna pozornost. V Džibuti so bila poslana potrebna ojačenja.

Kampanja italijanskih listov proti Franciji se nadaljuje z nezmanjšano silo in daje malo upanja za zboljšanje odnosov med Francijo in Italijo. Kako ostra je kampanja italijanskih listov, naj služil kot primer uvodnik lista »Stampa«, ki zanika vsako upravičenost francoskega kolonialnega imperija. Tu gre vendar za imperij, vzklila list, ki mu manjkata vsaka enotnost in vsaka ideja in ki ni v nobenem razmerju s številom prebivalstva in močjo Francije. To je vendar dežela, ki jo upravljajo židje, izkoriščajo mestici, branijo pa črnci in ki se boječe sili k Angliji, da bi jo ta branila.

Belgijski parlament je razpuščen in so razpisane nove volitve za 2. april.

Znani indijski voditelj Gandi je začel gladovno stavko, da s tem prisili vladarja dežele Radžkote, da izvede demokratske reforme ter da zlasti olajša neznošno stanje Parjev, kar je ta vladar Gandiju tudi obljubil. Gandi je izjavil, da se bo postil do smrti, ker hoče videti, če veljajo obljube ali ne. Zaradi visoke starosti se zdravnik boje, da Gandi postane ne bo več vzdržal. Gandijev protestni post je napravil po vsej Indiji silen vtis. Kongres v Bombayju je proglasil tridnevno žalost, borza za volno pa je zaprta. Vodstvo indijskega narodnega zastopstva je pozvalo vladarja Radžkote, da izvrši svoje obljube v smislu Gandijevih zahtev.

Gandhi je prenehal s protestnim postom, ker je maharadža v Radžkoti izpolnil svojo obljubo.

Denarstvo

Občni zbor delničarjev Narodne banke

V nedeljo je bil v Beogradu letni občni zbor delničarjev Narodne banke. Občni zbor je bil primeroma zelo kratek in je potekel v glavnem tako kakor vsi občni zbori delničarjev Narodne banke. Otvoril ga je vršilec dolžnosti glavnega direktorja dr. Dušan Uzelac, ki je prečital zaključne račune ter predlagal, da se podeli delničarjem dividenda po 400 din za delnico. Nato je bilo prečitano kratko poročilo nadzornega odbora, nakar je bila debata. Ta je bila silno kratka, ker je nastopil kot opozicijski govornik samo Arsa Stamenković. Drugi delničarji niso čutili potrebe, da bi kaj pripomnili k politiki Nar. banke.

Arsa Stamenković je kot druga leta tudi letos grajal, da ni Narodna banka znižala obrestne mere. Narodna banka je imela možnost, da pocieni kredit, kar bi bilo za vse gospodarstvo največje važnosti, a tega ni storila. Govoril je še o drugih vprašanih in na koncu svojega govora izjavil, da ne more glasovati za razrešnico upravnemu in nadzornemu odboru. Dr. Zivko Topalović je dejal, da Narodna banka ne vodi zdrave devizne politike. Nato je govoril o položaju Jugoslavije v srednjeevropskem gospodarstvu in naglasil, da se Jugoslavija ne bi smela vezati le na eno samo gospodarsko ozemlje, temveč bi morala predvsem prodajati svoje blago v države, ki plačujejo s svobodnimi devizami.

Na vse pripombe je odgovarjal guverner dr. Radosavljević. Naglasil je, da je še nadalje prizadevanje N. B., da se ohrani stabilnost nacionalne valute. V ta namen pa je potrebno ravnovesje v državnem proračunu ter varčevanje pri izdajanju deviz ter v ta namen tudi močnejša kontrola zunanje trgovine. Dejal je nadalje, da je treba razširiti politiko cenenega kredita, da je treba povečati obseg zunanje trgovine ter zlasti povečati trgovino z onimi državami, ki nam morejo za naše surovine dati devize, ki jih potrebujemo za plačevanje naših zunanjih posojil. To je pot, po kateri je treba hoditi. Nadaljnje naloge pa so gospodarsko utrjevanje države in okrepitev javnega kredita. Narodna banka lojalno sodeluje z državo ter z njeno gospodarsko politiko. Ta da je tudi že dala pozitivne rezultate.

Nato je bila podeljena z vsemi glasovi proti glasu Arse Stamenkovića razrešnica upravi. Sledile so volitve ter je bil v nadzorni odbor izvoljen tudi g. Stjepan Posilović iz Zagreba.

G. Ivan Avsenek, član izvršnega odbora Nar. banke

Na seji upravnega odbora Narodne banke je bil izvoljen v izvršni odbor namesto odstopivšega člana Milana Mitića iz Zagreba g. Ivan Avsenek iz Ljubljane. Izvršni odbor Narodne banke tvorijo sedaj: guverner dr. Radosavljević, podguverner dr. Belin in Milorad Jelić ter gg. A. Jovanović iz Beograda in I. Avsenek iz Ljubljane.

Nalaganje v fonde poslovnih rezerv

Finančni minister je podpisal odlok, ki se glasi: »Denarni zavodi in ustanove, ki so sprejeli od Priv. agr. banke 3% obveznice za likvidacijo kmetijskih dolgov na račun 25% izplačila njih terjatev proti kmetovalcem, morejo te obveznice nalagati kot del rezervnega fonda, ki ga morajo po predpisih uredbe o ustanavljanju poslovnih rezerv in rezervnih fondov ter po pravilniku za izvrševanje te uredbe nalagati v državne dolgoročne vrednostne papirje.«

Prav tako morejo nalagati obveznice 6% drž. notranjega posojila, ki je bilo izdano na podlagi uredbe z dne 14. aprila 1938. Zavodi, ki deponirajo gotovino pri Drž. hip. banki ter dajo njej nepreklicno izjavo, da more za ta denar podpisati 6% notranje posojilo, ko bo to izdano, so izvršili naložbo po predpisih uredbe in pravilnika.

Nalaganje v drž. papirje se smatra za nujno

Finančno ministrstvo je obvestilo zavarovalnice, denarne zavode, ustanove socialnega zavarovanja ter združne organizacije, da svoje poslovne rezerve oz. svoje rezervne fonde čimprej nalože v smislu uredbe o ustanavljanju poslovnih rezerv v drž. dolgoročne vrednostne papirje, ker bo bančni in valutni oddelek fin. ministrstva v najkrajšem času začel kontrolirati pri posameznih zavodih, če so te predpise izvršili.

Železniški tečaji za tuje valute

Od 1. marca zaračunavajo železniške postaje tuje valute po naslednjem tečaju:

1 holandski goldinar	23'70
1 nemška marka	17'75
1 švicarski frank	10'10
1 zlat frank	14'50

1 madžarski pengö	12'85
1 poljski zlot	8'35
1 italijanska lira	2'35
1 češko-slovaška krona	1'53
1 belgijski frank	1'50
1 francoski frank	1'22
1 bolgarski lev	0'55
1 grška drahma	0'41
1 romunski lej	0'35

V svobodni coni v Solunu velja oficialni tečaj grških drž. železnic.

Bolgarska vlada namerava razpisati notranje posojilo v višini 600 milijonov levov. Posojilo bi se uporabilo za zboljšanje agrarne proizvodnje.

Notiranje španske republikanske pezete na pariški in londonski borzi je zaradi njenega velikega padca ustavljeno. Toda tudi pezeta nacionalistične Španije je zelo nazadovala. Še pred nekaj dnevi je bila vredna 175 francoskega franka, danes pa le še 150 fr. franka.

Ameriški finančni minister Morgenthau je izjavil v finančnem odboru kongresa, da nima vlada niti namere niti želje, da bi spremenila zlato veljavo dolarja.

Madžurska družba za proizvodnjo zlata je zvišala delniško glavnicco od 15 na 50 milijonov jen. Družba ima monopol v Mandžuriji ter njena zlata proizvodnja stalno raste. Tako je znašala (v milijonih jen) vrednost od nje proizvedenega zlata: 1. 1934. 0,45, 1. 1935. 3,67, leta 1936. 10,02, 1. 1937. 11,97 in 1. 1938. 13 milijonov jen. Listi poročajo, da hoče Japonska dvigniti svojo zlato proizvodnjo na vrednost pol milijarde jen.

Kaj je z znižanjem obrestne mere Nar. banke?

V svojem poslovnem poročilu pravi upravni svet Narodne banke o tem vprašanju naslednje:

»Pri prvih znakih napetosti na našem denarnem trgu zaradi nekoliko močnejšega povpraševanja po kreditih pri zasebnih denarnih zavodih sredi lanskega leta, je uprava (banke) mislila tudi na znižanje bančne obrestne mere v neki manjši meri. O tem se je razpravljalo v upravnem odboru ter je dobil izvršni odbor pooblastilo, da z ozirom na razvoj razmer na trgu ev. zniža obrestno mero za enkrat od 5 na 4½%, za lombard pa od 6 na 5½%. To se pa ni storilo zaradi razvoja v mednarodni situaciji.«

Če je ta razlog veljal v lanskem septembru in še nekaj mesecev kasneje, pa danes ta razlog nikakor ni več zadosten, da bi ostala še naprej v veljavi sedanja visoka obrestna mera Narodne banke. Politična mednarodna situacija se je znatno pomirila in ne more se reči, da bi bila danes bolj napeta, kakor pa je bila sredi lanskega leta. Zato smo tudi videli, da so drugod v nekaterih državah obrestno mero tudi že znižali.

Sicer pa se pomirjenje situacije vidi tudi v izkazih Narodne banke same. Vsota posojil banke je zaradi septembrskih dogodkov dosegla 8. oktobra svoj višek, ko je znašala 1.897,8 milijona din. Od takrat pa stalno pada in po zadnjem izkazu Narodne banke znaša le še 1.613,9 milijona din. Tendence padanja posojil pa medtem še ni ponehala. Prav tako je obtok bankovcev, ki je dosegel po septembrski krizi višino 7.403,9 milijonov din, padel po izkazu z dne 22. II. že na 6.385,7 milijonov dinarjev.

Medtem pa je tudi znatno narasel tečaj drž. vrednostnih papirjev, da se je njih obrestna mera znatno zvišala. V svojem poročilu Narodna banka tudi sama naglašja, da se je povprečna obrestna mera zasebnih zavodov v državi znižala od 9,03 na 8,75%, v Ljubljani celo od 8,13 na 7,78 odstotkov.

Narodna banka pa priznava dalje, da se uvedba cenzorskih kreditov ni obnesla, ker so njeni pogoji premalo ugodni. Vse to so sami argumenti, ki govore za znižanje obrestne mere Narodne banke.

Prepričani smo tudi, da bi Narodna banka sama že davno znižala obrestno mero, če ne bi imela v zadnjih letih iz deviznih poslov tako razveseljivo stalno rastoče dohodke.

Tako so dohodki Narodne banke od meničnih posojil znašali l. 1933. še 122,6 milijona din, od lombardnih 23,9 milijona din, l. 1938. pa od meničnih le še 70,1, od lombardnih pa 6,4 milijona din, zato pa so narasli dohodki od vrednostnih papirjev od 1,8 (v l. 1934.) na 12,0 milijona din, l. 1938., razni dohodki pa od 8,8 na 34,0 milijona din. Samo zaradi teh raznih dohodkov je mogel kosmati dobiček Narodne banke stalno rasti in če bi bila Narodna banka navezana le na dohodke svojih posojil, bi njena dividenda stalno padala. V tem primeru pa bi se Narodna banka tudi potrudila, da

Povpraševanja po našem blagu v tujini

101 — Le Caire: koščice mandeljev.
 102 — London: neka firma ponuja svoje usluge našim izvoznikom, da jim olajša plasiranje njih predmetov na angleškem trgu.
 103 — New York: rezbarski ročaj za dežnike.
 104 — Poznanj: suhe češplje in drugo sadje.
 105 — Tel-Aviv: zdravilne rastline (kamilice, lipovo cvetje), suhe češplje in drugi proizvodi.
 106 — London: leseno, kovinsko, kožnato in stekleno galanterijsko blago.
 107 — Turnov (Češkoslovaška): nasoljena ovčja čreva.
 108 — Praga: vezane plošče.
 109 — Stockholm: sveže sladkovodne ribe (smoj, som, ščuka, jesetar).
 110 — Praga: lupine (volčji bob).
 111 — Dunaj: svinjske ščetine.
 112 — Praga: za neko ameriško firmo se iščejo zveze z jugoslovanskimi tvornicami sadnih bonbonov in čokoladnega blaga, zlasti onega, ki se izdeluje za božič in veliko noč v raznih likih (Sv. Miklavž, zajčki itd.) zaradi izvoza v U. S. A.
 113 — London: predelane kože, išče se zastopstvo naših tvornic.
 114 — Tel-Aviv: konzerve od

povrtnine, mesa, gob, suhega sadja (češpelj), papir in težke kemikalije.
 115 — Gand ((Belgija): Združenje trgovskih potnikov išče za svoje člane zveze z jugoslovanskimi tekstilnimi tovarnami, ki bi hotele imeti v Belgiji svoje zastopnike.
 116 — Atene: les, koruza, fižol.
 117 — Leverkusen - Schiebusch (Nemčija): sveže gobe in gobe v konzervah.
 118 — London: sadne in povrtinske konzerve, mesne in ribje konzerve, svinjska mast, kože.
 119 — Limesol (Ciper): zastopniška tvrdka išče zvezo z našimi tekstilnimi tovarnami, ki bi mogle dobavljati tkanine za pravoslavne duhovnike,
 120 — Buenos Aires: korale, broše, zapestnice, prstani in podobni predmeti iz kovin in srebra,
 121 — Montevideo: suhe češplje v zabojih po 25 funtov neto, zmleta sladka paprika v vrečah po 4 pločevinaste škatle, vsaka s po 10 kg neto, oz. v zabojih, ki imajo po 2 kanti s po 25 kg neto, bel fižol za jed in seme v vrečah po 50 ali 70 kg, vezane plošče in rezan les,
 122 — Innsbruck: zmleta sladka paprika,

123 — Budapešta: sveže morske ribe, languste,
 124 — Dunaj: svinjske ščetine,
 125 — London: med vseh vrst.

Ponudbe tujega blaga

14 — Milan: iščejo se zastopniki za žensko konfekcijo.
 15 — Stolberg (Nemčija): ponuja se patent za izdelovanje strojev s postopnim povečevanjem in zmanjševanjem prenosa hitrosti.
 16 — Milan: išče se zastopnik za prodajanje strojev za zbiranje.
 17 — Troms (Norveška): zamrznjena polenovka, losos, ribja moka za krmo in ribji prašek za hrano,
 18 — Milan: iščejo se zastopniki iz tekstilne stroke,
 19 — Praga: ponuja se patent za boljši postopek pri mletju pšenice in rži.

Interesenti naj se za naslove obrnejo na Obaveštajni odtsek Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, Beograd, Ratniški dom. Pri tem naj navedejo svoje ime in številko, pod katero je ponudba

Cene živini v Italiji rastejo

Že v januarju so se začele v Italiji dvigati cene živini in v februarju je trajala ta tendenca še nadalje. Cene živini so že dosegle lanskeoletno višino, cena telet pa je celo poskočila. Tudi cene prašičev so v dvigu. Debele svinje od 150 kg naprej so se v Bologni prodajale od 460—485 lir na 530 do 550 lir za 100 kg, svinje po 100 do 150 kg pa od 410—460 na 480 do 530 lir za 100 kg. Po italijanskih vesteh že dolgo ni bilo tako velikega dviga cen, kar je očitno posledica velikega pomanjkanja blaga. Budimpeštanski »Pester Lloyd« napoveduje, da bo Italija zaradi takšnega položaja v kratkem prisiljena odpreti meje za klavno živino. Lani in predlani je uvozila Italija naslednje količine živine:

	1. 1938.	1. 1937.
glav	12.746	54.298
mlade živine	11.168	46.181
krav	6.585	16.901
ove	4.078	19.027
svinj	2.588	41.044
konj	4.868	6.482
perutnine (stot.)	23.990	43.037

Uvoz živine iz vseh držav je silno padel, tako n. pr. goveje živine iz Madžarske od 33.213 na 8.584. Uvoz prašičev iz Jugoslavije se je zmanjšal od 20.550 na 728, mlade živine od 7536 na 1.241, krav od 3.251 na 463.

Doma in po svetu

Za predsednika kluba poslancev JRZ je bil izvoljen minister brez listnice Vojko Cvrkic, za podpredsednika dr. Vekoslav Miletič, Jemet beg Gavran-Kapetanović, Fran Gabrovšek, Joco Georgijević in Timohir Vasić, za tajnika je bil od Slovencev izvoljen tudi Marko Kranjc, za odbornike pa so bili izvoljeni od Slovencev: Franc Zebot, dr. Albin Šmajd, Rudolf Smersu.

V proračunski razpravi je govoril v imenu demokratske (Davidovičeve) stranke Tripka Žugić. Dejal je, da se že polnih deset let ni slišala v naši javnosti svobodna beseda. Nato je na kratko govoril o proračunu in omenil, da je naša država, kakor vse agrarne države, preživljala zadnja tri leta konjunkturo. Kljub temu pa je Stojadinovičeva vlada povečala davčna bremena in dolgove. Prej ali slej bi morala ta vlada pasti pod bremenom neuspehov svoje avanturistične finančne politike. Predloženi proračun ni v skladu niti s finančno niti s plačilno močjo našega naroda. Tudi se niso pri sestavljanju tega proračuna upoštevale državne in narodne potrebe. Ni pa mogoče sedanjim finančnim ministrom proračuna zboljšati, ker bo to mogoče le, če zavladava v državi druga politika.

Nato je prešel poslanec Žugić na notranjo politiko. Naša država je sedaj že v tretji dekadi svojega obstoja. Že od začetka pa se je polagalo premalo pažnje ureditvi notranjega vprašanja. Posledica tega je, da decentralistična ideja vedno bolj raste. Govori o hrvaškem vprašanju in hvali politiko Davidoviča, ki se je takoj izrekel za sporazum in čegar zasluga je, da so prišli Hrvati v Beograd. Nato govori o 6. januarju, ki da je pokopal vse državljanske svobode. Le malo jih je v tej dobi ostalo z narodom, mnogi pa so služili vsem režimom in z režimi menjali svoje prepričanje. Z ostro kritiko opisuje dobo zadnjih desetih let in nato naglasi, da je bodočnost vse države odvisna samo od sporazuma vseh treh narodov. Naglasi dalje, da se more narod razvijati samo v svobodi, kakor je to pravilno razumel pok. kralj Peter I.

Govori o preganjanju, ki so ga doživljali Črnogorci za časa Stojadinovičevega režima. Pravi med drugim: Dr. Stojadinović je mislil, da bo po porazu v Dalmaciji v lanskem septembru mogel s pompom iti skozi Črno goro. To manifestacijsko potovanje je veljalo Črnogorci 700 mesecev zapora, ker je bilo samo v treh okrajih obsojenih 700 kmetov na po en mesec zapora. Pravi nadalje, da je korupcija v zadnjih 10 letih zagrabilila debele korenine. Vedno bolj pritiska korupcija ves narod. Brez svobode govora in tiska se korupcija ne more zatreti. Nato je govoril še enkrat o potrebi sporazuma. Glavni pogoj za ta sporazum pa je, da narod čuti, da so se začeli vračati časi narodne svobode.

V narodni skupščini se nadaljuje debata o proračunih posameznih ministrstev ter je bila cela vrsta proračunov že sprejeta. Soglasno je bil sprejet proračun ministrstva za vojsko in mornarico. Za petek je sklican finančni odbor, ki bo začel proučevati predložene amandmane. V skupščini se bo že ta teden podrobna razprava o proračunih ministrstev zaključila.

Prosvetni minister Čirić je v svojem ekspoziciji izjavil, da je že dobil od ministrskega sveta odobritev za najetje posojila, iz katerega se bo porabilo za beograjsko univerzo 46, zagrebško 42 in ljubljansko 28 milijonov din. Poleg tega pa dobi ljubljanska univerza iz proračuna še 3 milijone din izredne dotacije.

Zunanji minister Cincar-Marković je odredil, da se sprejmejo nazaj v službo vsi uradniki ministrstva, ki so bili odpušteni iz službe, ker so glasovali za listo doktorja Mačka.

Iz Lepoglave je bilo odpuščenih 19 hrvaških političnih kaznjencev, ki so imeli po zakonu že pravico, da pridejo na svobodo, a tega dr. Stojadinović ni dopustil. Šele z novo vlado so mogli priti na svobodo.

Zagrebski kanonik Janko Barle bo praznoval 12. t. m. svojo 70letnico. Zaslužnemu kulturnemu delavcu tudi naše čestitke.

Jan Baťa se bo baje za stalno naselil v Jugoslaviji ter bo zato svoja podjetja v Jugoslaviji zelo povečal. V Jugoslaviji se v resnici Baťa tako dobro godi, da bi imel vzrok naseliti se v Jugoslaviji. Vendar pa v to vest ne verujemo, ker se mu tudi na Češkoslovaškem godi zelo dobro.

Novi proračun mesta Skoplja znaša le 30.850.000 din in so izdatki znižani za 3.699.449 din. Menda je Skoplje edina večja občina v Jugoslaviji, ki je svoje izdatke v tej meri znižala. V ekspoziciji, ki je priložen proračunskemu predlogu, se pravi, da so bili izdatki znižani, da se doseže ravnovesje v proračunu. Z vsemi investicijami je treba zaenkrat prenehati, da se v tem času zberejo sile za bodoče komunalno delo.

Za gen. direktorja monopolne uprave je imenovan dosedanj pomočnik direktorja dr. Josip Marković, za njegovega namestnika pa Milan Ostojić.

Velikanska tihotapska afera je prišla v Beogradu na dan. Pod vodstvom Perzija Emila Cipruta je večja družba tihotapev en gros tihotapila iz naše države devize in valute. Tuje valute so kupovali tihotapci za vsako ceno. Plačevali so tudi po 350 in več din

funt. Policija je zapolnila za 40 milijonov čekov in valut. Predlog nekih posredovalcev iz Pariza, da bi se tihotapci proti kavčiji izpuštili na svobodo, je bil odklonjen.

Predsednik Roosevelt je poslal predsedniku finančnega odbora kongresa pismo, v katerem zahteva nove kredite za izpolnitev ameriškega oboževanja, in sicer 110 milijonov dolarjev za nabavo tankov in topov, 6,5 milijona za okrepitev utrd ob Panamskem prekopu in 7,5 milijona dolarjev kot dodatni kredit za letalstvo.

Predsednik podkarpatske vlade Vološin je izdal oklic na vse Ukrajince sveta, da gmotno podpirajo prvo ukrajinsko državo. Nekateri Ukrajinci so se že odzvali njegovemu pozivu.

Med Nemčijo in Poljsko so se zopet začela pogajanja za ureditev manjšinskih vprašanj, čeprav ni sedaj prav nič več upanja, da bi se ta vprašanja mogla zadovoljivo

rešiti. Nemci zahtevajo predvsem, da se odpravijo vse omejitve za Nemce v obmejnem pasu, da smejo prosto pridobivati posestva. Nadalje se pritožujejo Nemci, da se poljska agrarna reforma izvaja predvsem na škodo nemških veleposestnikov. Nadaljnje nemške zahteve se tičejo šolstva in organizacijskih pravic nemške manjšine.

Kanadska vlada je dovolila nemškemu beguncem iz sudetskih krajev, da se naselijo kot kmetovalci v Kanadi.

Prebivalci kraja Ginese pri Strasi v Italiji, kjer izdelujejo dežnike, so naprosili ministrskega predsednika Chamberlaina, da jim pošlje za njih razstavo dežnikov svoj slavnih dežnik. Ker je Chamberlain to prošnjo odklonil, so bili ti prebivalci zelo razžaljeni in se maščevali s tem, da so izjavili, da ni Chamberlainov dežnik vreden niti 50 lir.

Vsak napreden trgovec

prodaja le tako blago, s katerim svojim odjemalcem koristi.

Nudite tudi Vi Vašim odjemalcem v prvi vrsti naravno Rogaško slatino; s tem koristite njim in sebi!

Baťa bo likvidiral svoja podjetja v sudetskih krajih

Baťa je imel v sudetskih krajih okoli 500 podjetij. Takoj po odcepitvi teh krajev od Češkoslovaške so bile vse te prodajalnice zaprte. Baťa je sicer poskušal, da bi se te prodajalnice znova odprle, toda nemške oblasti tega niso dopustile. Baťa je zato moral vse te prodajalnice likvidirati. »Jugoslav. Kurir« poroča, da je imel Baťa zaradi tega okoli 300 milijonov Kč škode, kar se pa nam zdi močno pretirano.

Poslovanje italijanskih železnic

V letu 1937. so prevozile italijanske železnice 91 milijonov potnikov, leta 1938. pa 103 milijone. Povečal se je tudi blagovni in kovinski promet, in sicer od 45 na 50 milijonov ton. Zadnje tri mesece leta 1938 se je blagovni promet znatno zmanjšal zaradi manjšega uvoza živine in žitaric. Čisti dobiček železnic se je dvignil od 178 milijonov lir v letu 1937. na 209 milijonov lir v letu 1938. Izguba v letošnjem letu bo likvidirana z zvišanjem potniških tarif za 20 odstotkov.

Konkurzi - poravnave

Uvedeno je poravalno postopanje o premoženju trgovca Izidorja Fincija v Mariboru. Poravnalni sodnik dr. Lešnik, poravnalni upravnik odvetnik dr. Slokar. Narok za sklepanje poravnave dne 17. aprila ob pol 9. Rok za oglasitev do 8. aprila.

Predlog o uvedbi konkurznega postopanja o zapuščini po umrlem Ivanu Glogovšku v Zbelovem se zavrne.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 8. marca objavlja: Pravitnik o opravljanju strokovnega izpita za pooblaščenca inženirje gradbene, arhitektonske, kulturno-tehnične, geodetskopolitne, strojne, ladijske in elektrotehnične stroke — Odločbo o podaljšanju roka iz odst. 1. čl. 30. pravilnika o ustanovanju človekoljubnega značaja, ki se bavijo z zavarovanjem pogrebniških stroškov itd. — Dodatek k proračunu mestne občine mariborske za upravno l. 1939./40.

Radio Ljubljana

Četrtek 9. marca. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Bežigranski pevski zbor — 14.00: Napovedi — 18.00: Koncert radijskega orkestra — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Pilihov šramel-kvartet in radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Citraški trio »Vesna«.

Petek 10. marca. 11.00: Šolska ura: Obisk v tovarni »Semperit« — Dialog v obliki reportaže (vodi Mirko Demšar) — 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Otrokova igra in igrača (ga. Ivanka Velikonja) — 18.20: Igračka (plošče) — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: O naših izseljencih (Jože Premrov) — 20.00: Koncert radijskega orkestra — 21.15: Pesmi skladatelja Srečka Kaporca, poje gđc. Vida Rudolfova, pri klavirju gđc. Herta Seifert — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Tuji kapital v jugoslovanski industriji

Predavanje dr. Gregoriča v Berlinu

Na glavni letni skupščini Nemške trgovinske zbornice za Jugoslavijo je predaval tajnik Centralne industrijskih korporacij kr. Jugoslavije dr. Cvetko Gregorič o vplivu tujega kapitala na jugoslovansko industrijo ter pri tem navedel naslednje podatke:

V jugoslovanskih industrijskih družbah vloženi kapital se ceni na približno 12,8 milijarde din, od česar odpade približno 6,5 milijarde din na delniške kapitale in premoženjske rezerve in 6,3 milijarde din na kredite. Ta številka pa ni istovetna s kapitalom, ki je investiran v jugoslovansko industrijo, ker obstoji poleg 667 industrijskih družb še okoli 2300 zasebnih industrijskih podjetij, v katerih je vloženo še okoli 2,3 milijarde din. Celotni v jugoslovansko industrijo vloženi kapital bi torej znašal okoli 15 milijard dinarjev.

Tujemu kapitalu se navadno pripisuje večja vloga, kakor pa jo v resnici ima. Dostikrat se sliši mnenje, da je vsa jugoslovanska industrija v tujih rokah in da ni industrijske panoge, ki bi bila prosta vsakega tujega vpliva. To pa ni res. Pozablja se, da je v mnogih podjetjih poleg tujega kapitala zaposlen tudi domači kapital in da imajo država in občine številna industrijska podjetja, ki niso delniške družbe, kar zlasti velja za premogovnike, sladkorne tovarne, tiskarne, tobačne tovarne, električne tovarne itd. Cela vrsta industrijskih panog je izključno ali skoraj izključno v rokah domačega kapitala, zlasti papirne tovarne, letalska industrija, pivovarne, mesna in konzervna industrija, mlini, usnjarske industrije in v Srbiji tudi tekstilne tvornice.

Natančno določitev v jugoslovanski industriji delujočega tujega kapitala ni mogoča, zlasti še, ker je le težko zagrabiti tuji kapital, ki doteka industrijskim podjetjem po bankah. L. 1934./35. v jugoslovanskih delniških družbah delujoči lastni in posojeni kapital je znašal okoli 11,7 milijarde din, od česar je najbrže odpadlo 6,4 milijarde din ali 54,5 odstotkov na jugoslovanski in 45,5 odstotkov na tuji kapital. Ostala industrijska podjetja, ki nimajo oblike delniških družb, so imela najbrže 1,5 milijarde din domačega in 0,5 milijarde din tujega kapitala. Od vsega v jugoslovanski industriji delujočega lastnega in posojenega kapitala v višini 13,7 milijarde din je torej odpadlo 57,5 odstotkov na domači in 42,5 odstotkov na tuji kapital.

Posebno zanimivi so bili podatki dr. Gregoriča o izvoru tujega kapitala. Po teh podatkih je Francija udeležena v delniškem kapitalu industrijskih družb s 34,6 odstotka, Anglija s 17,4, Združene države Sev. Amerike s 14,6, Švica

s 6,7, Češko-Slovaška s 6, Avstrija s 5,7, Italija s 3,3, Belgija s 4,7 in Nemčija s samo 0,8 odstotka (vsi podatki po stanju l. 1934./35.). Če pa se sešteje delniški kapital, ki je v tujih rokah, in posojila, ki jih je dala tujina, potem pa znaša delež Francije 20,6 odstotka, Anglije 16,3, Švice 14,3, Češko-Slovaške 9,5, Italije 8,3, Združene države Sev. Amerike 7,4, Avstrije 5,7, Madžarske 4, Belgije 3,6 in Nemčije 1,35 odstotka.

Udeležba tujega kapitala v posameznih panogah jugoslovanske industrije bi bila po dr. Gregoriču naslednja: V kemični industriji je vložena skoraj ena četrtina v Jugoslaviji delujočega tujega kapitala. V jugoslovanski rudarski industriji dominira francoski in angleški kapital, v dalmatinski cementni industriji ima pretežni vpliv francoski in italijanski kapital, v kovinski in strojni industriji angleški, romunski in madžarski kapital. Pri elektrifikaciji države sta sodelovala švicarski in ameriški kapital, a tudi švedski, v sladkorni industriji je merodajen vpliv madžarskega in češko-slovaškega kapitala. Vplivna sfera avstrijskega kapitala v bančništvu in industriji je po vojni polagoma padala. V bližnji bodočnosti se bo pokazalo, kateri del dosedanje avstrijske udeležbe bo postal nemški.

Značilno je, da smer jugoslo-

Zunanja trgovina

Trgovinski minister Tomić je obljubil madžarskemu poslaniku, da bo postavila Jugoslavija na velesejmu v Budapešti svoj lastni paviljon ter da si bo posebna jugoslovanska delegacija ogledala živinsko razstavo na velesejmu.

Nova trgovinska pogodba med Francijo in Jugoslavijo je stopila l. marca že v veljavo.

Finančni minister je podpisal odlok, s katerim se uvaja kontrola nad uvozom melase iz neklirinskih držav. Melasa se bo mogla v bodoče uvoziti le proti predhodnemu dovoljenju Narodne banke.

Narodna banka je izplačala v poljskem kliringu nakaznice z dne 21. febr. 1939. s št. 226, v bolgarskem kliringu pa nakaznice s številko 4400 z dne 23. junija 1938.

V turškem kliringu je izplačala Narodna banka dne 2. marca nakaznice s št. 1752, od 10. decembra 1937.

V Genovi je bila ustanovljena z udeležbo 300 italijanskih trdkih družb za pospeševanje trgovine z Južno Ameriko. Med ustanovitelji nove družbe so zlasti firme, ki uvažajo kavo iz Južne Amerike.

Trgovinska pogodba med Nemčijo in Poljsko je bila podpisana. Z njo se urejujejo razna gospodarska vprašanja, ki so nastala zaradi priključitve sudetskih krajev Nemčiji in Tešinskega ozemlja Poljski.

Francija ponuja Romuniji posojilo v višini 200 milijonov lejev. Posojilo bi se uporabilo za nakup orožja v Franciji.

Proizvodnja vina je v Franciji znašala lani 57,9 milijona hl, za 6,5 milijona več ko v l. 1937., a za 18 milijonov hl manj ko v l. 1934., ko je dosegla francoska trgatav rekordno višino.

Med U. S. A. in Brazilijo je bil sklenjen dogovor za zboljšanje gospodarskih odnosov med obema državama. Brazilija dobi posojilo 20 milijonov dolarjev za odplačilo zamrzlih ameriških terjatev. Brazilskim bankam se dovolijo potrebni krediti za finansiranje ameriškega izvoza. V Braziliji se ustanovi osrednja banka, ki bo s pomočjo ameriškega stabilizacijskega fonda skrbel za stabilizacijo braziljske valute.

Japonski uvoz se je v februarju povečal po vrednosti od 215,0 na 261 milijonov jen, izvoz pa od 176 na 230 milijonov jen. Trgovinska bilanca je bila pasivna za 31 milijonov jen, dočim je bila v februarju 1938. samo za 9 milijonov jen.

Proizvodnja železa v Španiji

Proizvodnja železa, jekla in železne rude je v Španiji že skoraj dosegla višino pred izbruhom državljanske vojne. Tako je znašala proizvodnja (v tisočih ton):

železne rude	surov. jekla	surov. jekla	železne rude	surov. jekla
1. 1938	2.513	470	439	
1. 1937	990	100	128	
1. 1936	2.045	287	220	
1. 1935	2.633	580	348	